ור' שמעון אים ליס מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור מלים · בפרק המלביש (שבת ד' נג:) גבי המוציא את המת במטה: **מפו שיעשה שלים.** ב"ד לאביו אם נתחייב אביו גדוי לו מלקות: **ואסר מי שסירו** · לקללו ולהכות את אביו והלא כל ישראל הוזהרו על הכאת אביהם ועל קללתם כדילפינן בד' מיתות (ויקרא ל' נה:) אף"ה נעשה שליח ב"ד לכך דכתיב (דברים כה) ארבעים יכנו" וכתיב (במדבר ה) יתן ה' לותך: **ומס מי שמנוס לסכומו** · ברייתא תניא הכי במכילתא: **מלי לאו לידי ולידי** · מצוה ואינה מצוה תרוייהו במקום מצוה והא בבנו והא לאחר ובכי קאמר ויליף לזהרה למכה אביו: **ומס לאחר שמנוס לסכומו במקום מצוה.** דכתיב יכנו: **מצוה שלא לסכומו** · יותר מארבעים דכתיב (דברים כה) ולא יוסיף פן יוסיף, כלומר, שאינו מצוה להכותו אפילו במקום מצוה אלמא אינו נעשה שליח לכך, אינו דין שמוהר שלא להכותו שלא במקום מצוה: **ומס במקום מצוה שמנוס לסכומו מצוה שלא לסכומו** - יותר מארבעים, שלא במקום מצוה לא כל שכן, ויליף לזהרה למכה אביו או הבירו מהכא: **כא לאחר וסכמו וקילנו פטור** · קס"ד פטור ממלקות: **ומינו יולא** · ואשמעי' דבנו אינו נעשה שליח בית דין לכופו לעלות **וקשיא לרב ששת: ס"ג וספר רב ששת כייסו ישן ומת חייב** · כייסו ישן, ומת תוך שינתו: **חייב** · דהא מתביישין בניו, והאי נמי ל"ש: **מכלל** · לחייב דקתני גבי בנו, ממון קאמר בתמיה והא באין בה שוה פרוטה מוקמת לה: **אלא** · על כרחך חייב בדינו קאמר מיתה: **סבא נמי** · דתני גבי אחר פטור בדינו קאמר וממלקות פטור ליה **ואכתי מאי שנא: כעושה מעשה עמך** · וזה שעובר עבירה שחייב מיתה לאו עושה מעשה עמך הוא: **ספינה קלגס** · דכתיב ביה בעמך: **מקשינן** · כלומר גמרינן במה מליט ואיכא דאמרי היקשא דכתיב מכה אביו ומקלל אביו גבי הדדי בהלה המשפטים אלא שמקרא אחד מפסיק ביניהם: **אי סבי בנו נמי** · דהא לא כתיב לזהרה במקלל אביו אלא במקלל אחרו בכלל עמך בפ' ד' מיתות (לעיל ד' סו:) **: דרב אנחם** · משמיה דרבא במסכת חגיגה בסוף חומר בקודש: **בפקיים** · הרלוי להתקיים ולא זה שנגמר דינו: מידי

ורבי שמעון האמר *כל מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה. בעו מיניה מרב ששת: בן מהו שיעשה שליח לאביו להכותו ולקללו? א"ל ואחר מי התירו, אלא כבוד שמים עדיף הכא נמי כבוד שמים עדיף מתיבי ומה מי שמצוה להכותו, מצוה שלא להכותו, מי שאינו מצוה להכותו אינו דין שמצוה שלא להכותו מאי לאו אידי ואידי במקום מצוה- הא בבנו הא באחר לא, אידי ואידי לא שנא בנו ולא שנא אחר, ולא קשיא באן במקום מצוה באן שלא במקום מצוה והכי קתני ומה במקום מצוה- שמצוה להכותו, מצוה שלא להכותו, שלא במקום מצוה- שאינו מצוה להכותו, אינו דין שמצוה שלא להכותו הא שמע והיוצא ליהרג: ובא בנו והכהו וקיללו חייב, בא אחר והכהו וקיללו פטור והוינן בה מאי שנא בנו, ומאי שנא אחר, ואמר רב חסדא במסרבין בו לצאת ואינו יוצא: רב ששת מוקי לה בשאין מסרבין בו לצאת, אי הכי אחר נמי אחר - גברא קטילא הוא, והאמר רב ששת *בייסו ישן ומת חייב? הכא במאי עסקינן בשהכהו הכאה שאין בה שוה פרוטה *והאמר רבי אמי אמר ר' יוחנן הכהו הכאה שאין בה שוה פרוטה לוקה? מאי פטור דקאמר, פטור מממון, מכלל דבנו חייב בממון אלא בדינו הכא נמי בדינו אלא אחר היינו טעמא דפטור דאמר קרא ונשיא בעמך לא תאור" =*בעושה מעשה עמך, הרינת קללה, הכאה מנלן? *דמקשינן הכאה לקללה, אי הכי בנו נמי? *כדאמר רב פינחס בשעשה תשובה הכא נמי בשעשה תשובה, אי הכי אחר נמי? אמר רב מרי "בעמך" במקום שבעמך אי הכי בנו נמי? מידי

מקלקל נמי מיחייב ור' יהודה יש לדקדק דפטר מדתנן בפ' כל הכלים (שבת ד' קכב:) ומייתי בסמוך דמחט של יד (מותר) ליטול בה את הקוץ דמשמע ליה להש"ס דלתיא ככולי עלמא כי היא דשלהי שבת (ד' קנז.) דאמרי' אבל מוקלה מחמת חסרון כיס אפילו ר' שמעון מודה דתנן כל הכלים ניטלין בשבת חוץ ממסר הגדול ויתד של מחרישה ומנא ליה דמודה ר' שמעון בה אלא משמע ליה דבסתמא דהתם מודו כ"ע היכא דלא משכח פלוגתא וכיון דר' יהודה מחייב במלאכה שאינה צריכה לגופה לא אפשר למישרי מחט של יד ליטול בה את הקוץ אי לאו משום דסבירא ליה מקלקל בחבורה פטור ואע"ג דאמרי' בפ' כירה (שם דף מב:) דשמואל במלאכה שאינה צריכה לגופה סבר לה כרבי יהודה ובפ' ספק אכל (כריתות דף יב:) מסיק ר"ל אליבא דשמואל הכא לתיובתא הואיל ומקלקל בחבורה חייב לאו משום דסבירא ליה הכי לשמואל אלא אליבא דמאן דמחייב קאמר ותדע דבשילהי האורג (שבת דף קז:) אמר שמואל כל פטורי דשבת פטור אבל אסור לבר מהכי תלת דפטור ומותר המפיס מורסא ומנא לן דפטור ומותר דתנן מחט של יד (מותר) ליטול בה את הקוץ ומדאמרי ליטול הקוץ ש"מ דקסבר מקלקל בחבורה פטור דמטעם מלאכה שאינה צריכה לגופה לא שרינא דהא סבירא ליה דחייב:

ורבי שמעון האמר מלאכה שאינה וכו' · הא דקיימא לן הלכה כר' שמעון בגרירה לאו שגגת סקילה היא דאי עביד חרץ הוי כלאחר יד כדאיתא שלהי פ' כירה (שם דף מו: ושם) ושוד דאינה צריכה לגופה ושוד דאפי' לר' יהודה כל אין מתכוין דלא פסיק ריסיה פטור מדאורייתא דלא הוי מלאכת מחשבת וכן משמע ביומא (דף לה:) גבי עשיות דאמרי' לילוף דרבנן פי' כי האי משום דאין מתכוין ולא הוי מלאכת מחשבת והתירו משום שבות במקדש

[שבת פה.]

וכן מוכח בהגיא *המכבד והמרבץ דהא רבנן דסבירא להו כרבי יהודה בדבר שאין מתכוין ופטרי אפילו ישוה גומות וכן בפרק ספק אכל (כריתות דף כ.) דמתעסק שאינו מתכוין למלאכה פטור כ"ש היכא דאינו מתכוין אלא לגרירה והא דמחייב רבי יהודה בכריתות נתכוין לכבות את העליונות והובערו התחתונות מאליהן הייט התם

מטשם דהוי פסיק ריסיה וחייב מלאכת מחשבת כיון שיודע שיבעיר ור' שמעון דפטר משום דאינה צריכה לגופה ולא בעי מלאכת מחשבת דהא ר' שמעון מחייב מקלקל בהבערה ומקלקל דמיפטר בשאר מלאכות הייטו משום דלא הוי מלאכת מחשבת כדמוכח שלהי פרק קמא דחגיגה (דף יי) מכלל דבהבערה לא חיישינן לבטול לכתחלה בשבת אם להאלת עצמו הוא צריך אפילו דם חבורי מחבר

[שבת פה.]

ה"ט משום דאינה צריכה לגופה ור' אליעזר דמחייב חטאת *במכבד ומרבץ לאו משום דליהוי פסיק ריסיה דהא שרי לר' שמעון לכתחלה

[שם]

אלא חייב תיקון לכיבוד ולריבוץ כעין בנין ואפילו בלא השוואת גומות בדבר מועט מיחייב משום בונה כדאשכחן *גולת ופוקסת

[דף מב.]

ובש"פ כירה (שבת דף מז:) דהוי שרי לטלטל בר הדולק בשבת אי לאו משום דבשים לדבר האסור הייט משום דאי מכבה בלא מתכוין אינה צריכה לגופה סבר לה כר' יהודה וכיון דסבר כר"י במלאכה שאינה צריכה לגופה היכי שרי דבר שאין מתכוין דשרי התם (דף מח:) גבי מיחם שפינהו לתת לתוכו מים להפשיר אפי' שיעור לגרף דהוה ליה שגגת סקילה וי"ל דהא דאשרינן הכא קון וסילות משום דחיישינן כשמחחיל להסיר שמא יתהפך דלא סגי אי לא הוי פסיק ריסיה ולא ימיח בשביל כך אבל שאר דבר שאין מתכוין דלא פסיק ריסיה הוא שרי

וליטול קון בשבת מודה שמואל אע"ג דמחייב במלאכה שאינה צריכה לגופה דקסבר מקלקל בחבורה פטור:

הא בבנו הא באחר · רוצה לומר מכאן לזהרה למכה אביו דלא נפיק מפי יוסף כיון דאינו מצוה להכותו ומשמע בסמוך דאפי' ביולא לייהרג נפקא לן לזהרה לבנו דחייב דמוקי לה רב חסדא במסרבין בו לצאת ואע"ג דאין מזהירין מן הדין הני מילי להלקותו ומיהו קשה היכי אתא בנו אע"ג דאבנו אע"ג דתרבעים יכנו לא מיירי בבנו *דאפי' דבפ' כירה (ב"ק דף פו: ושם) בעי רבי אבא בר ממל בייסו ישן ומת מהו ולא איפשיטא והכא פריך בפשיטות ויש ספריס דגרסינן והאמר רב ששת בייסו ישן חייב ולא גרס ומת ולא נהירא דמה ענין ישן ליולא לייהרג ועוד מאי קמ"ל רב ששת מתניתין היא בפרק החובל

[דף פו:]

המכייס את הישן חייב ור"ת גרים והאמר רב ששת בייסו חייב ואיולא לייהרג קאי מיהו אין כל כך תימה אם לא הביא דברי רב ששת בפרק החובל למיפשט הסיא בעיא דכי האי גוונא אשכחן בנדרים בפרק אין בין המודר (ד' לה: ושם) דאיבעיא לן הגהו כהני שלוחי דידן או שלוחי דשמיא ולא מייתי התם דברי רב הונא ברייה דרב יהושע דאמר בפרק קמא דקדושין (דף נג: ושם) הני כהני שלוחי דרחמנא ניהו דאי שלוחי דידן מי איכא מידי דאתן לא מלינן עבדין ושלוחי דידן עבדי: **הבהו** הכאה שאין בה וכו' · תימה לאמאי לקי הא פן יוסף לאו שניתן לאזהרה נפקא לן לזהרה למכה אביו כדאיתא בספרי ובירושלמי :

שיכול

[ומי' סיפר תוס' יומא ע: ד"ה מי איכא ושם' ב"מ יז: ד"ה מן]

יב א מיי' פ"ה מהל' ממרים הל' יב וסיין כב"מ סמג לאוין ריט טוש"ע י"ד סי' רמא סעיף ד:

יד ב מיי' פ"ג מהל' חובל ומזיק הל' ג סמג עשין ע טוש"ע מ"מ סי' תכ סעיף לה:

טו ג מיי' שם פ"ה בגזלן הלכה ג סמג שם טוש"ע שם סעיף ג: בין-מהו

טז ד מיי' פ"ה מהל' רוצח ומזיק הלכה יב סמג לאוין ריט טוש"ע י"ד סי' רמא סעיף ד: ולקללו

מגדנה

◇ קושיות על ר"ש (שבת) מאקירות

△ - קושיות (בל א' מאמרים כדי לדעות לדקוק אחר מלק יצא) ועל הרשב"ם לבדו בכל שלב הוא תשובתו על ר"ש ק"מת

שיכול הואיל וחייב במכה ט׳ · הוי מלי למימר הואיל וכתיב בעמך כדאמר לעיל במקויים שבעמך: **ומה** מכה אביו ט׳ · ואם תאמר מה למכה שכן בחנק תאמר במקלל דבסקילה וי״ל דהיא גופה ילפינן השתא דמכה אביו בסקילה מקל וחומר ממקלל ומיהו קשה לבסוף דליף דמקלל לאחר מיתה חייב ניף ליה שלא כעשה בו שלא בעמך כבעמך ממקלל דחייב ביה לאחר מיתה ומכה פטור דבעינן נפש כדדרשינן לעיל (דף פז:) עד דעביד חבורה: **איש** לאיש מה תלמוד לומר לאיש · פירשתי שלהי פ׳ ד׳ מיתות (לעיל דף סו. ד״ה נרטות) * **ושורן** כישראל · לא לגמרי כישראל דשור של ישראל שנגח לשור של כותי פטור משום דקנסינן להו כדאמר בריש פ׳ ד׳ וה׳ (נ״ק דף לז:) ומיהו לגבי הכי הוי כישראל דשור של כותי שנגח לשור של ישראל חס משלם חצי נזק ומועד נזק שלם ושור של עובד כוכבים שנגח לשור של ישראל בין חס בין מועד משלם נזק שלם: **עד** שיכניסנו לרשותו · משום דכתיב ״וגמלא בידו״ ואמ״ג דבפ״ק דבבא מציעא (דף י:) גבי גמ וגניבה מגרסינן תרי קראי לרבויי בידו לא דווקא דהוא הדין גנבו חציו קרפיפו דלמא כאן נמי יש שוס ריבוי ואפשר דאם הגביהו אפילו ברשות בעלים חייב כדאשכחן גבי גניבה בפרק מרובה (נ״ק דף עט: וסס) תאנן היה מושכו ויוצא ס׳ אי נמי הכא דפטור ר׳ שמעון מכרו לקרובים דבעינן שיוציאו מרשות אחיו כ״ש דברשות בעלים לא מהני כלל: מוגמלא

מידי דהוה לאחר מיתה, מאי הוה עלה: *אמר רבה בר רב הונא וכן תנא דבי רבי ישמעאל לכל אין הבן נעשה שליח לאביו להכותו ולקללו יחוץ ממסית שהרי אמרה תורה לא תחמול ולא תכסה עליו: **מתני׳** *המכה אביו ואמו אינו חייב עד שיעשה בהן חבורה זה חומר במקלל ישהמקלל לאחר מיתה חייב *והמכה לאחר מיתה פטור: **גמ׳** ת״ר אביו ואמו קללו לאחר מיתה, שיכול הואיל וחייב במכה וחייב במקלל-מה מכה אינו חייב אלא מחיים אף המקלל אינו חייב אלא מחיים, ועוד ק״ו: ומה מכה שעשה בו שלא בעמך כבעמך לא חייב בו לאחר מיתה, מקלל שלא עשה בו שלא בעמך כבעמך, אינו דין שלא חייב בו לאחר מיתה, ת״ל אביו ואמו קלל-לאחר מיתה הניחא לר׳ יונתן דמייתר ליה קרא אביו ואמו אלא לר׳ יאשיה מאי איכא למימר: דתניא **״איש איש״** מה ת״ל איש איש: לרבות בת, טומטום, ואנדרוגינוס, אשר יקלל את אביו ואת אמו *אין לי אלא אביו ואמו אביו שלא אמו, אמו שלא אביו מניין ת״ל אביו ואמו קלל אביו קלל, אמו קלל, דברי ר׳ יאשיה ר׳ יונתן אומר משמע שניהן כאחד, ומשמע אחד ואחד בפני עצמו *עד שיפרט לך הכתוב יחדיו מנא ליה נפקא ליה מומקלל אביו ואמו מות יומת נאנדך הרוא מיבעי ליה לרבות בת, טומטום, ואנדרוגינוס, ותיפוק ליה מאיש איש: *דברה תורה כלשון בני אדם. ולית׳ חומר במכה מבמקלל שהמכה עשה בו שלא בעמך כבעמך משא״כ במקלל: קסבר *מקשינן הכאה לקללה, לימא הני תנאי כהני תנא׳ דתני חדא כותי אתה מצווה על הכאתו ואי אתה מצווה על קללתו ותניא אידך אי אתה מצווה לא על קללתו ולא על הכאתו סברוה דבולי עלמא כותים-גירי אמת הן מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר מקשינן הכאה לקללה ומר סבר *לא מקשינן הכאה לקללה: לא מקשינן הכאה לקללה והכא בהא קמיפלגי מר סבר כותים-גירי אמת הן ומר סבר *כותים-גירי אריות הן, אי הכי היינו דקתני עלה ושורו כישראל אלא שמע מינה בהיקישא פליגי ש״מ: **מתני׳** הנגנב נפש מישראל אינו חייב עד שיכניסנו לרשותו רבי יהודה אומר עד שיכניסנו לרשותו ויתמש בו שנאמר והתעמר בו ומכרו: הנגנב את בנו רבי ישמעאל בנו של ר׳ יוחנן בן ברוקה מחייב וחכמים פוטרין. הגנב מי שחציו עבד וחציו בן חורין ר׳ יהודה מחייב וחכמים פוטרין: **גמ׳** ותנא קמא לא בעי עימור: א״ר אחא בריה דרבא עימור פחות משוה פרוטה איכא בינייהו. בעי ר׳ ירמיה גנבו ומכרו ישן מהו, מכר אשה לעוברה מהו: יש דרך עימור בכך-אן-אין דרך עימור בכך ותיפוק ליה דליכא עימור כלל: לא צריכא: ישן דזגא עליה אשה דאוקמא באפי זיקא: דרך עימור בכך-אן-אין דרך עימור בכך מאי? תיקו. ת״ר כי ימצא איש גונב נפש מאחיו אין לי אלא איש שגנב, אשה מניין ת״ל גונב איש אין לי אלא איש שגנב בין אשה ובין איש, ואשה שגנבה אשה מניין ת״ל ומת הגנב ההוא מכל מקום תניא אידך כי ימצא איש גונב נפש מאחיו אחד הגונב את האיש, ואחד הגונב את האשה, יואחד גר, ואחד עבד משוחרר, וקטן-חייב, יגנבו ולא מכרו, מכרו ועדיין ישנו ברשותו, פטור, מכרו לאביו או לאחיו או לאחד מן הקרובים חייב, יהגונב את העבדים פטור

תני

מידי דהוה לאחר מיתה · דילפינן לקמן מקלל לאחר מיתה חייב ול״ת והתנן מכה לאחר מיתה פטור והכא מיחייב ליה להכאה דקתני הכאו וקללו, הייט טעמא דפטור מכה לאחר מיתה משום דבעינן חבורה ולאחר מיתה ליכא חבורה דליכא נפש דנפקא ליה לעיל מנפש תורה אור ויוצא ליהרג ליכא חבורה דחי הוא אלא דכתוב למות: **מתני׳** שמקלל לאחר מיתה חייב · כדילף בגמרא: והמכה לאחר מיתה פטור דחבורה ליכא: **גמ׳** אביו ואמו קללו · קרא יתירא הוא דהא כתיב ״ומכה״ דקרא אחר יקלל את אביו ואת אמו״: מכה שעשה שלא בעמך כבעמך · דגבי הכאה לא כתיב ״בעמך״ למעוטי שאינו עושה מעשה עמך״ והאי תנא סבר לא מקשינן הכאה לקללה מפני המקרא המפסיק ביניהם: לא חייב בו לאחר מיתה · דהא חבורה כתיב: גרסות בס · מומטום ואנדרוגינוס: אין לי אלא אביו ואמו · שיהיה יחד: אביו קילל ואמו קילל · כדאמר המקרא סמוך קללה לאביו וכסוף סמוך לאמו: עד שיפרט לך הכתוב יחדיו · וכמו שפרט ״כחורש-כשור וכחמור״ מדפרט לך ש״מ דאי לא הוי יחדו הוה משמע שור לבדו וחמור לבדו, והא ״אביו ואמו״ דליתא דלישנא דלשון נמי ״לא אביו, לא אמו״ וסיפא לאחויי ״לאחר מיתה״: מומקלל אביו · דואלה המשפטים: ואידך · דמפיק לאחר מיתה ״מאביו ואמו קילל״: **ותני נמי וכו׳** · לאמתניתין קאי דקתני ״זה חומר במקלל מבמכה״: **ליתא פני מגלי** · תגלת למתניתין דלא תגלת ״חומר במכה שעשה בו שלא בעמך כבעמך ותגלת דברייתא דלעיל דתגלת ״ומה מכה שעשה בו״: **גירי אמת הן** · מתחילתן גרים גמורים היו ועכשיו הרשיעו ״ישראל שאינו עושה מעשה עמך״ הוא, וכי היכי דעל קללתו פטור על הכאתו נמי פטור: **גירי אריות הן** · והרי הם כעובדי כוכבים גמורים: **אי הכי** · דטעמא דפטור משום דגירי אריות הן: **היינו דתנא עלה** · בתמיה כהך מתני׳ דקתני ״אינו מצווה לא על הכאתו ולא על קללתו״ קתני ״ושורו כישראל״ שור שלו שנגח את שורו, ושורו שנגח שלו חס משלם חצי נזק ומועד משלם נזק שלם״ ואינו דעובד כוכבים תנן ״שור של פטור, ושל עובד כוכבים שנגח שור של ישראל בין חס בין מועד משלם נזק שלם״: **מתני׳** שיכניסנו לרשותו · דכתיב (שמות כב) ״וגמלא בידו״ ״וקנין במכילתא ״וגמלא״-אין מגיעה בכל מקום אלא בעדים ״בידו״ אין בידו אלא ברשותו וכן הוא אומר (במדבר כא) ויקח את כל ארצו מידו: **גמ׳** עמור · שמוס: גנבו ומכרו כשהוא ישן מהו · לקמן מפרש לה הבעיא: מכר אשה לעוברה · גנב אשה מעוברת ומכרה לעוברה שלא שיהא עובר מכור: דליכא עימור · לא בישן ולא בעובר: דזגא עליה · דסמך עליו:

דאוקמא באפי זיקא · וכל כמה שהיא עבה מועיל יותר להגין בפני הרוח: אין אלא איש · כשהגנב איש: וגונב איש · שהגנב איש ולא אשה וקרא קמא דלא קפיד אגנב למהוי איש דכתיב ״נפש״ הלכך אין לי אלא איש שגנב בין אשה דהיכא דגנב הוי איש כתוב גונב נפש ואשה שגנבה איש דכתיב וגונב איש ״וגולב״ אפילו אשה גונבת משמע: פגנב · מ״מ ״והוא״ דדשינן ליה בספרי למעוטי גונב עבד: ועדיין ישנו ברשותו · ברשות הגנב עלמא שעדיין לא הכניסו גנב ברשותו: פטור · שהרי לא גנבו: לאביו · אביו של גנב:

[יומא מה:] מנחות נ: לא. [נדרים לא: קדושין יז: וש״נ] [מכות ט.] *גירי אריות הם יבמות כד: ב״ק לא: נדה ט: מגילה ט: קידושין עה: [נדרים כו:] כי יגאנו איש זולת נפש אחיו ויבקשו לו אשר יעבדו בו אשר יעבדו לבדו אשר לא נמצא לבדו מקרב אל אחיו [נעמה ד:] [נפיל פז:] [נפ״מ פי׳ בקע״ד] [שבריס שפס המעוד מקלל יותר ממכה מפני שבקללה יש ריוח לא בהמה] [שם] מה ליתנן דר׳ יאשיה מגלי ליה [יומא נ: מנחות נ: לא.] [ברכות